

LIBIAKO KOSTAZAINEN ETA MAFIAKOEN ARTEAN EZ DAGO ALDE HANDIRIK

Kazetaria eta giza eskubideen defendatzaile sutsua. Munduko Medikuak, Apoyo Mutuo edota SHM gobernuz kanpoko erakundeekin lan egin izan du boluntario eta kazetari moduan. Hainbat komunikabidetan hamaika erreportaje plazaratu ditu Greziako Chios irlatik, hala nola Mediterraneoko salbamendu misioak erakusteko. Uztailean, lehen aldiz, Aita Marin izan da, 34 pertsonaren erreskatean.

 REYES ILINTXETA JOSU SANTESTEBAN / ARGIA CC BY-SA

Zergatik ikasi zenuen kazetaritza?

Oso ikasle txarra nintzen. Turismoa nahi nuen egin, baina ez nuen nota nahikorik. Saiatu nintzen EHUn kazetaritzan sartzeko eta ez nuen lortu. Orduan gurasoek Iruñera bidali ninduten ikastera, Opu-seko unibertsitatara. Aldaketa itzela. Ni garai hartan, gainera, heavy nintzen eta lagun batek esan zidan Iron Maideneko kamisetarekin eta praka estu haiekin ez nintzela sartuko, baina sartu nintzen eta hemen gelditu nintzen bizitzen.

Kazetaritzarena ez neukan oso garbi, baina gerrako kazetariekin zerbait berezia izan dut betidanik. Miretsi egiten ditut, baina ez naiz horren ausarta. Ba-

ditut lagun batzuk halako lanetan, Mikel Aiestaran, adibidez, eta izugarritzko inbidia ematen didate.

Gerra erreportari ez baina giza eskubideen alde lanean beti?

Bai, hala da. Azken urteetan hainbat lan eta bidaia interesgarriak egiteko aukera izan dut eta oso pozik nago horrekin. Munduko Medikuekin aritu nintzen hainbat urtez komunikazio atalean. Oso proiektu ausartak ari ziren garatzen garai hartan, prostituzioaren inguruan, adibidez. Oso mundu interesgarria da eta oso zikina, aldi berean. Munduko Medikuak klubetara joan eta han for-

makuntza ematen hasi zitzaizkien emakume esplotatu hauei. Konfiantzazko harremana sortu zuten haiekin eta askori lagundu zieten mundu horretatik ateratzen. Gehienek atera nahi dute, baina askok ez dute formakuntzarik ezta laguntza sarerik ere, eta horrela oso zaila dute.

Orain klubik ez dago apenas. Prostituzioa pisuetan dago eta zailagoa da kontaktatzea. Ofizio zaharrena dela diote, baina esplotazio zaharrena da. Ni harritzen nauena da gure inguruko gizonen, gure anaiak edo irakasleak izan daitezkeenek, emakume hauengana jotzen dutenean benetan pentsatzen dute ondo

Isa Egiguren Ezkerro

TOLOSA, 1973

Kazetaritza ikasi zuen Nafarroako Unibertsitatean. Komunikazio lana egin du Munduko Medikuek erakundearentzat eta duela hiru urtetik SHM Itsas Salbamendu Humanitarioan eta Aita Mariren komunikazio taldean ari da boluntario moduan. Hainbat komunikabidetan argitaratu ditu elkarrizketa, erreportaje eta bideo ugari.

daudela? Benetan sinesten dute gus-tura daudela egunero zortzi edo ber-deratzi gizonekin oheratuta eta nahi duten guztia eginda? Hala uste dute edo nahiago dute ez pentsatu?

Komunikazio politikoan ere aritu zara zazpi urtez Podemos alderdiarekin. Zer moduzko esperientzia izan zen?

Hori bai izan dela unibertsitate bat. Politika ikusi dut barrutik eta gauza batzuk oso politikak dira, baina kontu itsusiak ere badira. Oso gogorra da, hala ere, kontent nago asko ikasi du-dalako.

Zer zen itsusiena?

Frustrazioa, adibidez. Frustrazioa ikusten duzunean komunikabide ba-tzuetan informazioa ematen dutela in-teresatzen zaien moduan. Horrek bide ematen dizu pentsatzeko zenbat ma-nipulatzan gaituzten eta nola erabil-tzen duten informazioa hedabide eta sare sozialetan. Desinformazio handia dago eta hori oso arriskutsua da. Nik beldurrez ikusten dut adibidez, egun hauetan Erresuma Batuan dagoen indarkeria xenofoboaren olatua. Hor atzean ikusten da zenbait politikarik errefuxiatuen eta musulmanen aurka egin duten diskurtso gaiztoa komuni-kabide batzuk zabaltzen ari direla eta jendea xaxatzen kalera ateratzeko. Ba-tek daki ez ote dugun hemen antzeko zerbaite ikusiko sarri.

Politikan asko lantzen da zer hitz erabili eta nola. Adibide bat: Kanaria uharteetara iristen ari diren migrazio "olatuez" hitz egitea oso gaiztoa da. Esamolde hori entzunda zuk ulertzen duzu zerbaite txarra eta itzela ari dela gertatzen. Baina gero datuak begira-tzen badituzu, ikusten duzu gatazke-tatik eta jazarpenetatik ihes egiten du-ten pertsonen %69 inguruko nazioek hartzen dituztela. Errefuxiatu gehien dituzten bost herrialdeak Iran, Turkia, Jordania, Alemania eta Palestina dira, UNHCR Iheslarietarako Nazio Batuen Goi Mandatariko datuen arabera. Sal-tzen diguten irudia, ordea, oso beste-lakoa da, inbasioarena.

Gu mehatxatuta sentitzea nahi dute?

Zalantzarik gabe. Europako azken hauteskundeetan inoiz baino gehiago hitz egin da migrazioaz eta errefuxia-tuez, gaizkileak balira bezala. Baina

etortzen direnen artean denetarik dago eta gaizkileak gutxienekoak dira. Europak diru pila bat ordaintzen die Turkiari, Libiari eta Tunezi han migra-tzaileak harrapatzeko eta ateratzen ez uzteko eta, hala ere, lortzen dute gu-rera iristea. Europa ez bada esertzen erabakitzen pertsona horiekin zer egingo duen, arazoa ikaragarri luzatu-ko da. Urtetan Alemaniak errefuxiatu-piloa hartu du, baina ezin du gehiago horrela jarraitu.

Merkeago litzateke errefuxiatuak Europan jasotzea eta etorkizunerako bidea eskaintzea?

Jakina! Mugak blindatzeko gastatzen den dirutza inbertituko balitz for-makuntzan eta lan munduan inte-gratzen, emaitza hobeak lortuko li-rateke. Ikasketak dituen jende asko etortzen da eta ezin dute beren alo-rrean lanik egin haien tituluek he-men baliorik ez dutelako. Pandemia garaian, adibidez, medikuak behar ziren eta mediku asko zegoen lan egin ezinik. Beti ikusten ditugu jende-pobre bezala, baina denetarik dago. Honen aurrean galdera asko egin beharko genuke: zergatik ez den egi-ten errefuxiatuen banaketa justu bat Europa osoan edota zergatik jarrai-tzen dugun herrialde batzuk esplota-tzen lotsarik gabe.

Senegal, adibidez, arrantzarik gabe uzten ari gara. Gainera Europako arrantzaleek arraste-arrantza erabil-tzen dute han legatzak harrapatzeko, hau da, molde kaltegarriena. Koloni-zazioa ez da amaitu. Beste adibide bat: Ginea Bissaun izan nintzen abenduan. Portugaleko kolonia izan da 1973ra arte, baina orain Txina eta Errusia iritsi dira Afrikara eta kolonialismo berria egiten ari dira. Ginean Txina hasi da errepideak eta arrantza muga-rik gabe egiten. Herrialde haietan ba-liabide natural asko daukate eta beti dago norbait haiei lapurtzeko prest, baina gero ez ditugu hangoak gurean onartzen. Zurikeria hutsa da. Gauza bera gertatzen da Israeli saltzen diz-kiogun armekin. Oso zaila da hau dena konpontzea baina aztertu behar dugu gure herrialdeak nola jokutzen ari di-ren gatazka horietan.

Orain Apoyo Mutuo elkartearekin lanean ari zara boluntario gisa. Zer egiten duzue hor?

Elkartea 2013an sortu zen eta ni duela

pare bat urte hasi nintzen. Arro- txapean duten egoitzan as- tean bitan janaria banatzen dute. Astelehenetan kalean dauden gazteei, ia denak marokorak eta aljeria- rrak, eta asteazkenetan familiei. Gehienak migra- tzaileak dira, baina Iruñe- ko familiekin ere topo egin dut. Lan ikaragarri ona egiten dute. Horretaz gain, gazteei for- makuntza ikastaroetan izena emateko aukera eskaintzen diete. Alde Zaharrean hasi ziren etxe-gabeteen aurka lanean eta laguntza sarea handitzen joan da. Kezka da gero eta jende gehiago iristen ari dela eta orain ezin dituzte denak ar- tatu. Atzo bertan mutiko batzuk janari- rik gabe gelditu ziren.

Duela bost bat urte hasi ziren Na- farroan, 18 urterekin kalean gelditzen ziren 50 bat gazterekin proiektu berri bat gauzatzen: lo egiteko toki bat eta ikasteko aukera ematen zieten, baina ez da erraza, ikasi arren ere, askotan pape- rik gabe jarraitzen dutelako eta horrela ezin dute lanik egin. Egoera orain are eta zailagoa da gero eta gazte gehiago dagoelako kalean.

Txantrean horren ezaguna egin zen Cheikhouna Dieng senegaldarraren laguna ere bazara

Bai. 2017an auzoan prozesu gogor bat bizi izan genuen. Gazte senegaldar hori

“**Libian, itsasoratu aurreko gauetan, emakumeak eramaten dituzte gela batzuetara eta han bortxatzen dituzte ia guztiak**”

kalean arropa saltzen harrapatu eta kanporatu nahi izan zuten. Babes mugimendu handia sortu zen auzoan. 4.000 pertsonako manifestazioa egin genuen eta hemengo auzo-lagun batek lan kontratua egin zion bere lan- tegian. Bizpahiru urte oso gogorak izan ziren, baina azkenean lortu genuen hemen gelditzea eta gaur egun nahiko bi- zimodu normala darama. Berriki bere lehengusu gazte bat etorri da, Moussa, eta hura ere kamisetekin harrapatu dute. Laster eginen diote epaiketa eta beldur gara ez ote duten kanporaketa eskatuko. Bi gazte horiek gelditu gabe aritu dira lanean familiari dirua bidal- tzeke, hori da egin dutena. Non dago arazoa?

SMH Itsas Salbamendu Humanitarioa erakundearekin ere boluntario moduan ari zara. Nola hasi zinen?

Duela hiru urte. Oropesan nengoela Aita Mari ikusi nuen, Open Arms eta erakun- de alemaniar bateko beste salbamendu itsasontziekin batera. Aita Mari ikustera joan nintzen eta kapitainak nirekin so- las egiteko batera gogorik ez izan arren, temati jarri eta *Diario de Noticias*-erako erreportaje bat egitea proposatu nion. Hurrengo egunean itzuli, erreportajea egin eta segituan hasi nintzen komu- nikazio alorrean boluntario moduan.

Azken hitza

ETIKETAK

Bitxia da. Errefuxiatuei askotan etiketak jartzen dizkiegu: senegaldarrak jatorrak eta langileak dira, marokorak, aldiz, gaiz- toak eta liskartsuak. Siriarrak itxuraz gu bezalakoak dira, zu- riak, eta gauza askotan gure bi- zimoduaren oso antzekoa dute. Aita Marin erreskatatu geni- tuen gehienek ikasketak zituz- ten edo unibertsitatean zeuden. Gazte guztiak haien Instagram kontuak dituzte. Batek esaten zigun traktorea eta autoa sal- du behar izan zituela Europara joateko, baina bere Harley Da- vison motoa ez zuen saldu nahi eta senide bati utzi ziola duin- tasun kontu batengatik.

Eta migratzaile guztiak ez dira berdinak, jakina. Ibrahi- mek, adibidez, 23 urte ditu. Oso triste dago ez duelako ez ikasketarik ezta lanik ere, eta amari ezin diolako kontatu ka- lean bizi dela. Iruñeko Paris 365 futbol taldean jokatzen du, baina integrazioa ez da bate- re erraza. Esaten du agian Ma- rokora itzuliko dela. Aljeriako beste mutil bat ezagutzen dut, sei hilabetez tren geltokian lo egiten egon dena eta goizero esnatu eta ikastera joaten zena, dutxatu gabe eta ahal zuen be- zala. Bera bezala asko ari dira ahalegin handia egiten ari dire- nak, baina paperak lortzea oso zaila da eta egun osoa kalean emanaz gero, ezer onik ez.

Chios irlan zeukaten klinikan bi aldiz izan naiz eta aurten, lehen aldiz, hartu dut parte erreskate misio batean.

Chiosen ikusi nuen Greziako errealitatea oso gogorra dela. Turkiatik 11 kilometrora dago eta txalupa txikiekin egiten dute bidea. Greziako kostazainek harrapatu egiten dituzte eta txalupa txiki batzuetan Turkiako uretan utzi, turkiarrak haien bila etor daitezten.

Nolako esperientzia izan da erreskatea?

Izugarrria. Pasaiara joan eta han bi asteko entrenamendua egin genuen. Birtartean ikuskapen gogor bat egin zuten, baimenak eman aurretik. Hamalau ginen eskifaian, zortzi profesional eta sei boluntario, eta bakar batek zerbait gaizki eginez gero baimenik ez eta akabo misioa. Presio handia zen. Gogo handiz atera ginen uztailearen hasieran eta Galizian gelditu behar izan genuen eguraldi kaxkarrarengatik. Uztailearen 14an, Iruñean *Gaixoa ni* abestu ondoren, iritsi zen unea.

Normalean dei bat jasotzen da, itsasontzi batetik edo Alarm Phone izeneko elkartetik. Migratzaileek satelite bidezko telefono bat eraman ohi dute, mafiek emanda, abisua emateko. Guk deirik ez genuen jaso. Guardia egiten ari ziren bi lagunek bat batean ikusi zuten patera Aita Mariren aurrean. Iratzarri gintuzten, prestatu eta ziztuan atera ginen, isil isilik. Izugarritzko tentsioa zegoen. Txalupatxoa ikusi genuen unea oso hunkigarria izan zen.

Eta iritsi zen momentua.

Bi zodiak genituen: Donosti eta Neska. Paterara hurbiltzen ari ginela ohartu ginen hiru txalupa gehiago hurbiltzen ari zirela. Libiarrak ziren. Askotan libiar kostazainak gerturatzera baina hiru agertzea ez zen batere normala. Metrailetak eta aurpegiak estalita zituzten batzuek. Kapitaina hasi zen haiekin hitz egiten megafoniatik eta, azkenean, keinu bat egin ziguten esanez hurbiltzeko eta paterakoak hartzeko. Urduritasun handiko uneak izan ziren eta errefuxiatu batek bere burua bota zuen uretara, nahiago dutelako hil Libiako kartzeletara joan baino.

Libiarrak haien artean ari ziren eztabaidatzen nork eramango zituen gai-

xo haiek Libiara bueltan, haietako bat ohartu zenean bideoan grabatzen ari ginela. Neu ari nintzen dena grabatzen eta argi ikusi nuen zeinen garrantzitsua den lekukoak egotea. Orduan eman ziguten

baimena errefuxiatuak Aita Marira eramateko. Bukatu genuenean berriro agertu ziren, txalupa hutsera salto egin eta eraman zuten Libiara, ontzi hutsa eramateagatik eresos batzuk ematen dizkietelako.

Ez ziren identifikatu. Batek pirata bandera zeraman. Gero esan ziguten bat kostazainen ontzia zela, baina ez dakit alde handirik ote zegoen haien eta mafiakoen artean.

34 pertsona erreskatatu genituen. Gehienak siriarrak ziren eta baziren ere Egiptoko 15 urteko bi mutil, Nigeriako gazte bat Boko Haram taldearen heriotza mehatxutik ihesean eta Bangladesheko batzuk ere bai. Bi emakume siriarrak zeuden. Aita Marira igotzen lagundu genituen lehenbizikoak izan

ziren. Horietako batek eskua hartu zidan eta muxuak ematen hasi zitzaidan esker-erak ematen. Oso hunkigarria izan zen. Ez nekien zer egin. Esaten genien lasai egoteko eta European zeudela. Hurrengo egunetan emakume horiek ez zuten batere hitz egin. Ez ziren apenas mugitzen. Beste batzuek kontatu ziguten paterara igo baino lehen egun batzuk pasatzen dituztela jendez betetako etxe batzuetan, eta gauetan emakumeak eramaten dituztela gela batzuetara eta han ia guztiak bortxatzen dituztela. Eta kasu honetan ikusi zutela bi hauek bortxatu zituztela. Haiek ez zuten ezer kontatzen mingarria izateaz gain haien zate oso lotsa emangarria delako.

Horrek izugarritzko mina ematen dizu. Errefuxiatu bat kontzeptu bat da, baina pertsona bat ikusten duzunean zure aurrean eta ezagutzen duzunean dena aldatzen da.

Ni Aita Marin oso txikia sentitu nintzen. Oso gauza gutxi gara, baina ezin dugu beste alde batera begira egon. Argi daukat gauza txikiak egiten jarraitu behar dudala. ●

“
**Gure inguruko
gizonek, benetan
sinesten dute prostitutak
gustura daudela egunero
zortzi edo bederatz
gizonekin oheratuta?”**